

[Statsministeren.]

Dannelser ikke skulde misbruge den Magt, som de havde erhvervet sig gennem Sammenslutning eller ved at organisere sig og dermed tilvejebringe en Monopolstilling, der kunde sætte Konkurrencen mere eller mindre, og i mange Tilfælde mere, ud af Spillet.

Men een Ting, som har været fuldstændig undtaget herfra, er Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationerne. Disse har, hvad angaar Lønnen, aldrig været underkastet nogen Begrænsning fra Lovgivningsmagtens eller nogen offentlig Myndigheds Side. De har været underkastet Begrænsning med Hensyn til at søge at faa Lønningerne forhøjet ad en bestemt Vej, nemlig Strejkevejen. Jeg har hørt, at Folk har udtalt, at det var naturligt, naar man fik lagt alle andre Priser og alle andre Lønninger ind under Statens Bestemmelsesret, da ogsaa at bringe Arbejdernes Lønninger ind derunder, men ogsaa først da. Den Betragtning kan jeg ikke godkende; for det, der er afgørende, er netop Sammenligningen med Monopoler, der sætter Regulatoren: Tilbud og Efterspørgsel, altsaa Konkurrencen ud af Spillet. Derfor vil jeg hellere formulere det saadan, at naar man har lagt andre vigtigere Monopoler ind under Kontrol, maa ogsaa det Monopol, som Organisationerne repræsenterer, ind under en vis Kontrol. Jeg tror ikke, at hvis en Fabrikant og en Forhandler var bestemmende med Hensyn til en Vares Pris, og de benyttede sig deraf til at skrue den op over det, som Rimeligheden angav, at man saa fra nogen Side her i Rigsdagen vilde sige, at det maatte Samfundet ikke beskæftige sig med. Jeg tror, at ikke mindst de, som er Modstandere af Indgreb over for Arbejdskampe og Lønaftaler, vilde kræve Indgreb over for alle andre, hvis Konkurrencen var sat ud af Spillet ved visse af andre Organisationer foretagne Foranstaltninger, men saa forekommer det mig, at man heller ikke med Rimelighed kan vente, at andre Samfundsborgere eller Samfundet som Helhed skal være undergivet Bestemmelser og Vedtagelser og Prisfastsættelser, som Konkurrencen ikke har nogen som helst regulerende Indflydelse paa, naar det er Arbejderorganisationerne, der foretager dem.

Som jeg allerede har sagt, har Lønfastsættelsen i hvert Fald en stor økonomisk Betydning, men efter min Mening kan den i højeste Grad faa ogsaa en politisk Betydning. Magtmidler, hvormed man gennemtvinger økonomiske Tilstande, kan foruden at gribe afgørende ind i den økonomiske Politik ogsaa benyttes over for et Samfundssystem

og en Regeringsmagt, som de vedkommende ikke synes om, selv om det ikke direkte siges, og derigennem blive et virksomt Middel til at tvinge politiske Spørgsmaal og Synspunkter igennem, som i øvrigt ikke kunde finde Tilslutning hos Flertallet af den danske Befolkning eller den Repræsentation, det har i Rigsdagen.

Naar jeg ser ud over Verden, ser jeg, at i de folkestyrede Lande hænger Strejkerne jo med Standsninger af vigtige Produktioner, hvorimod Strejker er sat ud af Funktion i de Lande, som i hvert Fald ikke er, hvad vi forstaaer ved folkestyrede — det være sig til den ene eller til den anden Side. Jeg betragter det som en af de største Farer for de folkestyrede Lande i Øjeblikket, om de ikke faar Hold paa dette, faar en Ordning paa det, saa at det ikke bliver de forskellige Organisationer, der faar den største Magt, men at det bliver Statsmagten, der til syvende og sidst kommer til at sige, hvor Skabet skal staa, og ikke tolererer en Tilstand, hvor hele den værdiskabende Virksomhed og meget andet mere eller mindre standses. Fortsætter Udviklingen paa dette Omraade, som den er begyndt, vil den meget sandsynligt ende i de forskellige Organisationers økonomiske og politiske Diktatur her i Landet. I Middelalderen var den største Fare for den regerende Konge, at Stormændene, Herremændene, enten enkeltvis blev for mægtige eller slog sig sammen, saadan at Statsmagten, Kongen, ikke var i Stand til at magte dem. Da havde vi utrygge Forhold, Ufred i Landet, da var det Nedgangstider. Vi har, saa vidt jeg kan se, ikke i Dag i vort Samfund saadanne enkelte Stormænd, men vi har visse Organisationer, som er ved at blive saa mægtige og store, at det er ret vanskeligt, synes det, for Staten at magte dem, og den Dag, den ikke kan det, har vi ikke Folkestyre, men et Mindretalsdiktatur.

Derfor hilser jeg med Tilfredshed et Forslag som det foreliggende, der ganske vist ikke tager Sigte paa at øve nogen Indflydelse paa selve Lønfastsættelsen, hvad jeg ikke er sikker paa, vi i det lange Løb kommer helt uden om, hvis man ellers kan enes om det, men dog tager Sigte paa at begrænse de Ulykker, som kan opstaa, naar man begynder at bruge Magtmidler i Form af Strejker eller Lockouter, altsaa naar man sætter den økonomiske Magt i Høj-sædet og lader den være afgørende for, hvilken Løsning af et Stridsspørgsmaal, der skal komme. Jeg synes egentlig ogsaa, at naar man nu fra alle Sider — ikke mindst i et lille Land som vort — erkender, at Løsningen af Stridsspørgsmaal Landene imel-